

Grote groepen vleesvarkens hebben voor- en nadelen

Elsa van den Heuvel

Kan het vergroten van de groepsgrootte van vleesvarkens de kosten, die het gevolg zijn van vergroting van het minimale leefoppervlak, helpen reduceren? Deze vraag was aanleiding om de effecten van de groepsgrootte van vleesvarkens op de technische en economische resultaten te onderzoeken. Op basis van dit onderzoek zijn groepen van circa 12 dieren economisch en arbeidstechnisch het meest aantrekkelijk.

Vergroting leefoppervlak

In het Varkensbesluit 1998 is het minimaal beschikbare leefoppervlak voor vleesvarkens van 85 tot 110 kg vergroot van 0,7 naar 1,0 m². Geschat wordt dat door deze vergroting de huisvestingskosten met circa 15 % toenemen. De vraag is of men hierop kan inspelen door het aanpassen van de groepsgrootte. Het onderzoek is in opdracht van het PVV uitgevoerd. De resultaten ondersteunen varkenshouders bij de keuze voor de groepsgrootte in een vleesvarkenstal.

Proefopzet

Op het Praktijkcentrum Sterksel is een vergelijkende studie uitgevoerd in de periode van april 2000 tot juni 2002. Hierin werden vier behandelingen (groepsgroottes van 12, 24, 36 en 72 vleesvarkens) met elkaar vergeleken. In twee vergelijkbare vleesvarkensafdelingen met elk 144 plaatsen was voor elke proefbehandeling een hok ingericht. In totaal zijn vijf herhalingen uitgevoerd in beide afdelingen. Vanwege gezondheidsproblemen (Circo-virus) zijn de laatste twee herhalingen buiten de analyses gehouden. Daarnaast is op een achttal praktijkbedrijven inzicht verkregen in de benodigde hoeveelheid arbeid, de arbeidsomstandigheden en de gebruikerservaringen bij het houden van vleesvarkens in grote groepen.

Deze bedrijven zijn in de periode september 2001 tot juni 2003 bezocht. De groepsgrootte varieerde van 35 tot 130 vleesvarkens.

Technische resultaten

Tussen de afdelingen waren wat verschillen, maar gemiddeld groeiden vleesvarkens in groepen van 12 dieren 811 gram per dag, gemiddeld ongeveer 40 gram per dag sneller dan vleesvarkens in groepen van 24, 36 of 72 dieren. De vleesvarkens uit groepen van 24 en 72 dieren hadden een aantoonbaar lager vleespercentage: respectievelijk 54,0 en 54,7 % tegen 56,0 en 55,4 % voor groepen van 12 en 36 dieren. Dit is vooral het gevolg van een verschil in spierdikte. Er was geen verschil in spekdikte en percentage karkassen per classificatietype. Ook is geen verschil geconstateerd tussen de groepsgroottes met betrekking tot voeropname (gemiddeld 2,40 kg/dag), voederconversie (gemiddeld 3,44 kg/dag), veterinaire behandelingen of uitval.

Economische resultaten

Voor het berekenen van de economische resultaten is ten eerste het saldo per gemiddeld aanwezig vleesvarken berekend. Hierin zijn de verschillen tussen de groepsgroottes in technische resultaten, slachtkwaliteit en kosten voor veterinaire behandelingen (medicijn en arbeid) meegenomen. De opbrengsten en kosten zijn op basis van begrotingsnormen berekend (KWIN-V 2003-2004). Het saldo is het hoogst voor de groepsgrootte van 12 vleesvarkens, namelijk €74,21 per gemiddeld aanwezig vleesvarken (zie figuur 1). Dit komt met name door de hogere groeisnelheid en het hogere vleespercentage. Het saldo voor 24 dieren per groep is het laagst (€54,54). De bedragen zijn incl. BTW.

Ten tweede zijn de jaarkosten van huisvesting berekend. Hiervoor is voor iedere groepsgrootte uitgegaan van een stal voor 2160 vleesvarkens. Figuur 2 toont de lay-out van de afdelingen. De investeringskosten en de jaarkosten van huisvesting zijn berekend met het programma BedrijfsWijzer-Varkens van het Praktijkonderzoek. De berekende jaarkosten van huisvesting zijn het laagst voor groepen van 72 dieren (€46,94) en het hoogst voor groepen van 12 dieren (€52,28). Deze lagere huisvestingskosten komen met name door de combinatie van het weglaten van de hokafscheidingen en het (gedeeltelijk) weglaten van de controlegang.

Om het uiteindelijke saldo te berekenen is het 'saldo per gemiddeld aanwezig vleesvarken' verminderd met de 'jaarkosten van huisvesting'. Dit uiteindelijke saldo is het meest gunstig voor groepen van 12 dieren (€21,93 per gemiddeld aanwezig vleesvarken). Bij deze groep worden de hogere jaarkosten van huisvesting ruimschoots gecorrigeerd door het hogere saldo per gemiddeld aanwezig vleesvarken. De groepen van 24 dieren realiseren het minst gunstige resultaat (€5,25).

Resultaten arbeid

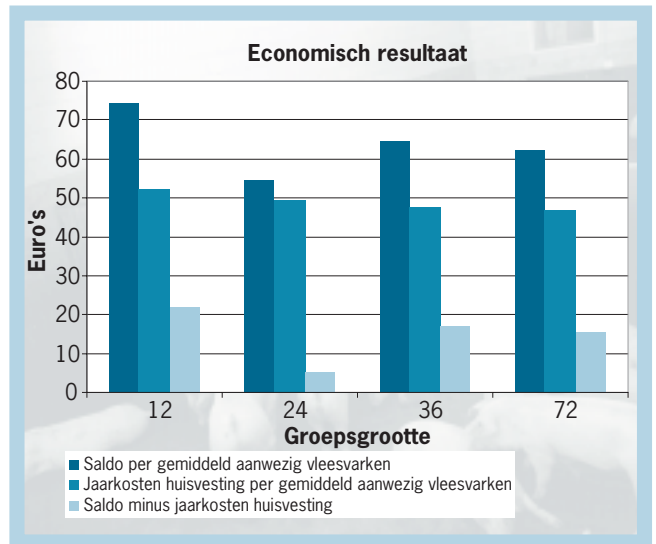
Op de praktijkbedrijven kwam naar voren dat bij het werken in grote groepen vleesvarkens het schoonspuiten van een afdeling minder tijd kost, het afleveren van vleesvarkens het beste met twee personen uitgevoerd kan worden en de dagelijkse controle lastiger is. Verder blijft de veiligheid van de varkenshouder een belangrijk aandachtspunt. Op het gebied van arbeidsveiligheid moeten de extra gevaren bij het werken met grote(re) groepen vleesvarkens goed in ogenschouw worden genomen. Dit geldt met name voor het lopen door grotere groepen vleesvarkens (omvergeduwd of gebeten worden), het risico van uitglijden op een gladde vloer en het regelmatig over hokafscheidingen moeten klimmen. Houd hier rekening mee bij de keuze voor een bepaalde groeps grootte en bij de inrichting van de afdeling.

Praktische betekenis

Gebaseerd op de behaalde economische resultaten op het Praktijkcentrum Sterksel, lijkt een groeps grootte van meer dan circa 12 vleesvarkens per hok niet aantrekkelijk. Arbeid en arbeidsomstandigheden zijn belangrijke aandachtspunten bij de keuze voor grotere groepen vleesvarkens. Op eenmansbedrijven lijkt het gezien de problemen die het afleveren met zich meebrengt (lastiger uit de afdeling krijgen van varkens) niet werkbaar. Op meermansbedrijven kan dit probleem opgelost worden door met twee personen de varkens te selecteren en uit het hok te halen.

Conclusie

Het vergroten van de groeps grootte heeft niet geholpen om de kosten, die het gevolg zijn van vergroting van het minimale leefoppervlak, te reduceren. Uit de technische en economische resultaten blijkt dat bij grote groepen vleesvarkens op jaarbasis de besparing op huisvestingskosten niet heeft geleid tot betere economische resultaten. De technische resultaten van grote groepen zijn dusdanig veel slechter dat ze de besparingen op huisvestingskosten teniet doen. Op arbeidstechnisch gebied kleven aan het gebruik van grote groepen een aantal nadelen. Die kunnen weliswaar overwonnen worden, maar maken het gebruik minder aantrekkelijk in vergelijking met kleinere groepen (≤ 12).

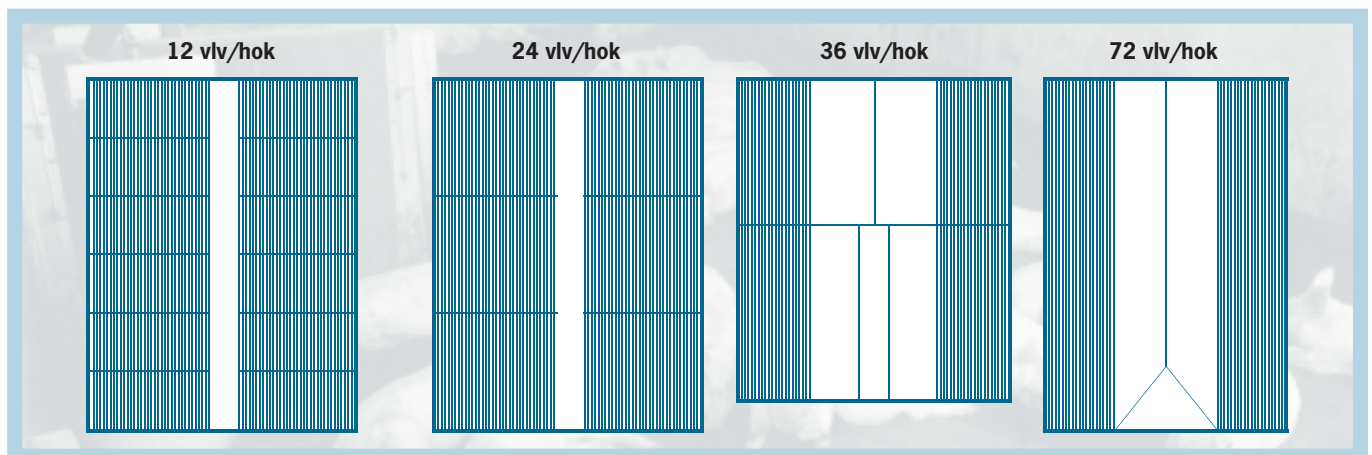
Figuur 1 Overzicht economisch resultaat bij de groeps groottes 12, 24, 36 en 72 vleesvarkens

PraktijkRapport Varkens 29 'Grote groepen vleesvarkens'

beschrijft het complete onderzoek en licht de resultaten en conclusies toe. Het rapport verschijnt in april 2004 en is te bestellen bij het Praktijkonderzoek van de Animal Sciences Group van Wageningen UR:

- via de website: www.asg.wur.nl/po
 - per e-mail: ASGACDebiteuren@wur.nl
 - schriftelijk: ASG, divisie Praktijkonderzoek, Postbus 2176, 8203 AD Lelystad
- De kosten per exemplaar bedragen € 17,50.

Figuur 2 Schematische indeling afdelingen voor berekening huisvestingskosten